

BUDA-PESTA

17 Maiu st. v.

30 Maiu st. n.

Va esi dumineo'a.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 20.

Anulu XI.

1875.

Pretiulu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Jorgu de la Sadagura.

— Comedia in trei acte. —

(Urmar.)

SCEN'A VI.

Damieanu, Gangu, Gahitia, prieteni.

Damieanu. Ce s'aude?... vinu prieteni... Éta-i bulucu!... Bine-ati vinitu, prieteni bun, sè ve impartasiti de bucuri'a mea!... Astadi sosesc Jorgu, si credu cà-ti bé cu totii voinicesce in sanetatea lui.

Unu prietenu. Las' pe noi, vere Enachi... déca-i tréb'a pe 'nghite — Agachi... Helbet! nu te-omu dá noi de rusine.

Gahitia (in parte.) Én audi-i cum vorbescu!... si-apoi mai au curagiu sè critice tinerii nostri!

Prietenulu. Vere Enachi! scosu-ai incalte vinu de celu din vremea lui Han-Tatar?

Gangu (apropiandu-se de elu.) Aud? Eu sum sanetosu, slava dnului! da dvostre? cum o mai duceti?

Prietenulu. Ce sè ducemu, vere Gângule?

Gangu. O duceti bine? ... me bucuru... videti dvostre, cà sanetatea-i siugubétia!... candu i dici: „Susu Gahitio!“ ti-respondede: „Cârcu Trangoleo!“ (toti ridu, afara de Gahitia.)

Gahitia (in parte.) Ér sè léga surdulu

de mine... se vede cà-lu pasce pecatulu astadi.

Damieanu. Da én poftimu, fratiloru... ce siedeti in picióre? cà dór nu vinu Turcii... Pofsimu de siedeti in...

Gahitia. (curmandu-i vorb'a) Pe scaune. (Toti se punu pe divanu si pe scaune. Gangu siede in picióre.)

Damieanu. Vere Gângule, da nu siedi?

Gangu. Ba mi-i fôme, dar oi mai asceptá pan' ce-a vení Jorgu.

Prietenulu. Vere Enachi... Én mai spune-ne ce-va de Jorgu... ce-o mai facutu elu pe acolo, prin tiéra Némtiului?... ce-o mai invetiatu?... trebue sè fia acù plinu de az buki cá unu stupu.

Damieanu. Mai sciu eu, fratiloru, câte o mai invetiatu bietulu copilu!... Elu mi-a scrisu cà a trecutu din scórtia 'n scórtia si Miftorlogi'a si Filosofi'a si Mantemadic'a si Histori'a!... unde sè le tienu minte câte mi-au insiratu pe hârtia?

Prietenulu. Brr! s'a fi facutu doba de car-te, si-a fi intrecutu pe reposatulu dascalulu Jeni, Ddieu sè-lu ierte!

Damieanu. Ce intrecutu, vere!... l'o la-

satu in urma, cale de o posta (s'audu afara pocnete de biciu.)

Prietenulu. Na posta; candu vorbesci de lupu, lupu-i la usia. Óre nu cumva-i Jorgu, vere Enachi? . . .

SCEN'A VII.

Cei de 'nainte, Jorgu.

Damieanu (alergandu la usia.) Ba-i elu! . . . Inim'a-mi spune cà-i elu . . . Éta-lu! . . .

Jorgu (intra si se arunca in bratiulu mosiului seu) *Mon oncle!*

Damieanu. Vin', gugulea mosiului! (lu-saruta si-apoi cauta la elu cu dragoste.) Én vedeti-lu ce motipanu mare s'o facutu! par' cà-i Alesandru Machedon.

Jorgu (in parte.) Uf! (tare.) *Mon cher oncle,* câtu sum de fericitu! . . .

Damieanu. D'apoi eu, fetulu meu! d'apoi eu! . . . Vin' sè te mai sarutu odata . . . (plângându.) Candu gandescu cà nu l'am vediutu doi ani de dile! . . . Ce ve pare, fratiloru? . . . asiá cà-i nostimu? Asiá cà-mi sémèna mie?

Gângu. Audu? . . . câte césuri?

Damieanu (luandu pe Jorgu de mana.) Vino sè faci cunoscintia cu prietenii mei. Dlui i slugeriulu Gângu, unu prietenu vechiu a bàbacà-teu. Nu-ti aduci a minte de elu?

Jorgu. Ha . . . Én stà . . . Nici de cum.

Damieanu. Da cum dracu l'ai si uitatu? . . . Elu te-a purtatu in bratie . . . ada-ti a minte candu te jocai de-a bab'a-órba cu Marghiolitia, cu fét'a lui.

Jorgu (cautandu cu lornionulu la Gângu.) Ha . . . acum me *suvenarisescu* (apropiandu-se de Gângu) *Mon cher monsiu* Gângu, mi-pàre bine cà reinnoiescu amicitia cu dta.

Gângu. Asiá si-asiá, nici pré pré, nici fórte fórte . . . numai cà mi s'au cam lungitu urechile de fôme (in parte.) Ce dracu are de se uita la mine prin geamu? . . . (tare) Én asculta, Jorgusiorule, nu cumva ai prinsu orbulu gainiloru?

Damieanu. Cu adeveratu; Jorgule, ce insemnéza stecluti'a ast'a care ti-o totu bagi in ochi?

Jorgu. *Mon cher oncle,* cetirea necontentita a uvrageroru, mi-au cam slabitu puterea radielorulu visuale.

Damieanu. Ce ti-au slabitu, fetulu meu?

Gahitia. Puterea radielorulu visuale . . . Aceste cuvinte tehnice, vreau sè dice, cà i-au slabitu *ochelnic'a.*

Jorgu (in parte.) Cine sè fia dam'a ast'a care me intielegi atátu de bine? . . . (apropian-

du-se de Gahitia.) *Madama,* cu tóte cá n'am avutu *felicitatea* de a-ti fi recomandatu, dar me folosescu de ocase'a acést'a, pentru cà sè te rogu sè me norocesti cu *declinati'a* numelui dtale.

Damieanu (cu mirare, in parte.) Ce dracu-i díce?

Gahitia. *Monsiu Georges,* *desirulu* unui cavaleru amabilu cá dta nu póte remané neimplinitu . . . *par consequence,* me grabescu a-ti declinarisá numele meu . . . eu me numescu Gahitia de Rosmarinovici, *votre servante.*

Jorgu. Eu sum, *au contraire,* *votre serviteur madama,* si de dorescu ceva, este numai sè se presenteze vr'o ocase, pentru ca sè-ti potu vedé admirati'a de care sum cuprinsu pentru gratiele persónei dtale.

Gahitia (in parte.) Na cavaleru! . . .

Damieanu (luandu pe Gângu de o parte.) Mei Gângule, intielegi tu ce limba vorbesce Jorgu cu Gahitia?

Gângu. Dici c'a plouá? . . . Nu credu . . . n'am auditu buraticulu adi diminétia.

Prietenulu (catra altu prietenu.) Pare-mise, vere Constandine, cà si Jorgu s'o nemtitu.

Damieanu (in parte.) Óre nu cumva o uitatu si Jorgu romanesc (tare) Jorgule! én mai intórce-te si spre noi . . . mai spune-ne ceva si de la Sadagura . . . despre caletori'a ta . . .

Jorgu. *Pardon, mon cher oncle;* n'am vreme acù, cà preséntezu *omajurile* mele secului frumosu . . . ast'a-i datorí'a fia-carui galantu omu.

Damieanu. Mari, baete, lasa de-o parte *omajurile* si seculu si raspunde-mi curatu la ceea ce te 'ntrebu.

Jorgu. Apoi ce sè-ti spunu, *mon cher oncle?* Candu au traitu cineva intr'unu târgu civilisatu ca Sadagura, si candu este silitu in urma a vení intr'o tíera ticalósa cá a nóstra, contrastulu i se pare atátu de piramidalu, încátu nu póte gasí cuvinte destulu de energice, pentru ca sè esplice ceea ce simtiesce in launtru.

Gahitia. *Rezon . . . are rezon, monsiu Georges!* . . . Éca de pilda eu, care am voiajarisitu, si care am fostu la Cernauti . . . nu potu sè me deprindu nici decum cu Moldov'a . . . Of! . . . de-asiu scapá mai de graba de tíer'a acést'a!

Damieanu. Da bine, me rogu, ce are Moldov'a de nu ve mai place cum ati calcatu peste granitia?

Jorgu. *Ah mon cher oncle!* . . . nu me silí sè-ti spunu câte are si câte n'are . . .

Damieanu. Da spune, spune . . . N'are si ea târguri? . . . N'are si ea ómeni ca cealalte tieri? N'are munti, copaci, ave, vite?

Gahitia. Ba are pré multe . . . pré multe!

Damieanu. Nu te 'ntrebu pe dta. (lui Jorgu.) Spune ce-i lipsesce bietei Moldove? . . . Nu-su ómeni buni si cu fric'a lui Dumnedieu? . . . Nu este grâu bunu? Nu este vinu bunu? . . . Nu-i in sfirsitu belsiugu in tíera! . . . ce ve trebue mai multu? . . . N'am dreptate, vere Gângule?

Gângu (cautandu la ornicu.) Audu? . . . optu césuri.

Jorgu. Ah mon cher oncle! . . . Ce-mi pomenesci dta de grâu, de vinu si de vite? . . . Aceste materialuri sunt bune cu adeveratu, dar nu aducu nici o inaintare inteligintii . . . Ce ne folosesc, cà avemu cele trebuincióse pentru hran'a trupului, déca mintea móre de fóme?

Prietenulu (catra altu prietenu.) Ên audi, vere Constandine, dice cà mintea móre de fóme . . . (pufnesce de risu.)

Jorgu. Ce-i o tíera fara canaluri, fara comertiu, fara industria, fara drumuri, fara lib . . .

Gângu (stranuta tare.) Aferim!

Prietenulu (catra altu prietenu.) Audi, vere, ce dice, cà n'avemu drumuri? . . . dar elu pe ce-o vinitu cu post'a? . . .

Damieanu. Ên asculta-me Jorgule . . . déca vrei sè-mi faci multiamire, te poftescu . . . alta data sè nu me ametiesci cu astfelu de flécuri . . . Tíer'a Moldovii-i binecuventata de Dumnedieu! si cine nu scíe s'ó iubésca si s'ó pretiuísca, nu-i vrednicu sè-i manance panea si sarea.

Gângu (stranuta.) Aferim! . . . vrei tabacu?

Damieanu (luandu o prisa.) Fórte multiamescu. (stranuta.)

Toti. Sè-ti fia de bine!

Damieanu. Amin! (se audu lautarii afara.) Éca si scripcarii! . . . Hai sè ne punemu la mésa!

Toti. Haideti, haideti!

Jorgu (dà bratiulu Gahitiei.) *Madama*, fivoiu destulu de felice ca sè nu-mi *refusarisesci* bratiulu?

Gahitia. Ce se potriveşte! . . . sum fórte flatarisita.

Jorgu. Fiindu langa dta la mésa, me voiu crede in sinulu civilizatiei din Sadagura.

Gahitia. Nu mai pucinu si eu me voiu *suvenarisi* de Cernauti. (Lautarii intra cantandu pe usi'a din fundu, trecu scen'a si esu pe usi'a din drépt'a. Dupa ei esu Jorgu si Gahitia dan-du-si bratiulu, pe urma esu prietenii, si in sfirsitu Damieanu si Gângu.)

Damieanu (lui Gângu.) Tare-su ingrigitu, mei Gângule, ce socoti si tu?

Gângu. Déc' a plouá, punu remasiagu. (Esu amendoi.)

(In totu timpulu scenei a 8-a se audu lautarii in culisele din drépt'a si din timpu in timpu câte unu Vivat!)

SCEN'A VIII.

Iftimi (intra beatu pe usi'a din fundu.)

Pan' acù am siedutu la panda 'n crisma, si degiab'a . . . cu tóte cà m'am si uitatu eu intr'o parere, dór' l'oiu zarí . . . Se vede, cà cuconasiulu Jorgu n'are de gându sè via astadi . . . Faca cum a vré . . . De-a vení, a fi bunu venitu; ér de nu, nu. Ên sè videmu eu pe degite: (numerandu pe degete) . . . n'a vení, a vení, n'a vení! . . . curata socotéla . . . Me ducu ér la crisma sè-lu pandescu . . . Mosiu Mironu m'ascépta c'o sângépa de pelinu . . . si ce pelinu! . . . candu gândescu, mi-vine sè cantu: (canta) „Frundia verde pelinitia.“ (Se audu racnete de Vivat alaturea.) Mei! . . . cine chiue in sofragiria? . . . Ira! . . . boerii-su la mésa . . . Ên vedi-i cum chilescu! . . . Inghite-Agachi . . . sè te vedu . . . inc' odata . . . ha . . . dà, dà, dà. (in parte) Déca-su boieri, totu mai voinici decátu noi! . . . beu boeresce, cu oc'a. (uitandu-se ér pe usia) Cine-i flacau cel'a, care nici nu bé, nici nu mananca? . . . ce dracu-i totu sioptesce cucónei Gahitiei la urechia? . . . si-i place babei . . . i place, da . . . Dec! se scóla flacau de la mésa si vine 'ntracóci? . . . dosu la fatia, si-amandea la mosiu Nirom. (Ese, alergandu pe usi'a din fundu.)

SCEN'A IX.

Jorgu (intra pe gânduri, avendu siervetulu prinsu de fracu.)

Uf! . . . am scapatu! . . . Sè me mai resuffu pucinu . . . Borsiulu mi-a inacritu stomahulu; mamalig'a mi s'a prinsu in gátu, si curechiulu celu cu ratia . . . (otierindu-se) brrrrr . . . de-asíu avé unu picu de colonie sè-mi mai dregu mirosulu . . . (cu desperare) *Ainsi donc!* Éta viitorimea ce me ascépta! . . . éta viéti'a ce mi se pregatesce! . . . Bucate tieranesoi cu cépa si usturoiu, pentru placerea gurei! . . . Mirosu de curechíu muratu, pentru placerea nasului! . . . Scârtiituri si racnete tiganesci, pentru placerea urechiloru! . . . si priveliscea unoru persóne urite, ruginite si necioplite, pentru placerea ochiloru! . . . Éta 'n ce se 'ncheie totu traiulu ce am sè suferu, pan' la mórtea mea! . . . O! Sadagura, Sadagura! . . . Unde

sunt multiamirile ce cuprindi in sinulu teu?... Unde-su chiflele? Unde-i berea? Unde-su cartofele? Unde-i snitielulu teu celu chesaro-craiescu?... Dar valtiurile tale cele svabesci?... Dar societatea ta plina de gratii?... Vaiu si amaru!... Ce-o sè me facu?... mi-vine sè ieu campii, sè fugu in lume... departe de cas'a parintésca; departe de provincialii acesti fara de sentimente si fara ideile vécului meu; departe de toti... si de rude, si de tigani, si de curechiu cu ratia...

SCEN'A X.

Jorgu, Gahitia; mai pe urma *Damieanu.*

Gahitia. Monsiu Georges...

Jorgu (tresarindu.) Cucón'a *Gahitia!*

Gahitia. Ce ai, *mon cher monsieur Georges?*... vediendu cà te-ai sculatu de la mésa, am ganditu cà te-a apucatu vr'o durere la...

Jorgu. La sufletu?... dar!

Gahitia. Esti cu adeveratu *indisposé?*

Jorgu. Si me mai intrebii?... Ah! nu vedi palid'a mea fatia?... Nu vedi progresurile durerii pe trasaturile obrazului?... nu vedi, cà de candu am intratu in cas'a ast'a, me usucu, me topescu din picioare, ca o pansea arsa de ventu.

Gahitia. Ce nu bei o léca de apa cu ninta?

Jorgu. Apa de ninta!... Ah!... nici o beutura nu póte vindecá patimile sufletesci si *intelectuale.*

Gahitia (oftandu.) Te intielegu!

Jorgu (apropiandu-se de ea si luandu-o de mana.) Me intielegi?... A! slava Domnului! cà am gasitu in sfirsitu unu sufletu botezatu, care sè me intieléga. (*Damieanu* cu siervetulu legatu de gátu apare la usia si asculta.)

Damieanu (in parte.) De intielegu ce-va sè me iee draculu!... én s'ascultámu...

Jorgu (cu focu.) Simtiesci ce sufere inim'a mea aici, in atmosfer'a ast'a barbara, unde nu resbate nici o radia a civilizatiei?... Eu care sum copilulu ei si care-su hranitu cu laptele ei!...

Damieanu (in parte.) Cu a cui lapte?

Jorgu. Gândesce ce efectu ti-ar pricinuí, candu ti-ar picá peste capu turnulu Trisfetiteloru... Asemine efectu mi-pricinuescu tóte lucrurile ce me 'ncungiura... Nimicu nu-mi place, nimicu nu me multiamesce!... par cà-mi stá o greutate nemistuitória la stomahu... Nu scú ce sè fia? mamalig'a séu alt'a?... dar te rogu, scapa-me din haosulu acest'a, in

care — cu câtu mergu, me dau de-a rostogolu mai afundu.

Damieanu (in parte.) O 'nebunitu!

Gahitia. *Mon cher monsieur Georges!*... eu nu dorescu alt'a decâtu sè te scapu... dar cum?

Jorgu (cu mare focu.) Cum?... jertfindu-mi tóte simtítrile inimei tale celei pline de poésia, de melodía, si de melanholia!... Dà-mi amorulu teu celu de angeru *tutelairé*; càci de me scóte ceva de pe lume, este numai dragostea ta, vergura, divina si senina?

Damieanu (in parte.) Ce sè-i dee?... Mi-vine mé sè-i dau o palma.

Gahitia (in parte.) *Ah! quel bonheur!* me iubescu! (tare) *Pindórea* secsului meu nu me iérta ca sè respundu indata dorintieloru dtale, dar... (cobóra ochii.)

Jorgu. Ah! *Gahitio!*... sufletu cerescu si 'naripatu!... nu me *ecrazarizi* cu astfelu de vorbe!... Lasa modesti'a ómeniloru de róndu; las' o la de-alu de Gângu... la persóne nensufletite de spiritulu vécului, precum sunt provincialii de aici.

Damieanu (in parte.) Asiá!...

Jorgu. Ér tu *Gahitio!*... tu care ti-ai desvelitu mintea ca o conopida la caldur'a civilizatiei; tu care ai facutu voiajuri; tu care ai vediutu *Cernautii!*... nu te supune la nisce cuvinte desierte, precum modesti'a si *pindórea*... Marturisesce *ritos* sentimentele inimei tale... spune-mi: *Georges* te iubescu!... precum ti-dicu eu in patru limbi: *Gahitio!* *Gahitio!* te iubescu! *sas agapo!* *ich liebe Ihnen!* *je vous aime!* (cade in genunchi) Ah! fla-ti mila si me mangaia de nenorocirea ce-am avutu a me intórce in tiér'a mea si 'n cas'a ast'a!...

Damieanu (apropiandu-se de *Jorgu*, tare.) Asiá, talhariule!... Cas'a parintésca-i o nenorocire pentru tine?... Afara sè esi, nerusinatule!... afara, ticalosule... si sè nu te mai arati in ochii mei, cà, sè n'am parte de betranetiele mele... (*Prietenii* intra, unulu cu siervetulu la gátu; altulu cu paharulu in mana, si incungiura pe *Damieanu*, cautandu sè-lu liscésca.)

SCEN'A XI.

Cei de nainte, prietenii, mai pe urma Gângu si Iftimi.

Prietenii. Ce este?... Ce este?

Damieanu. Auditi, me rogu, fratiloru!... dní'a-lui cuconu *Jorgu*, nepotulu meu, gasesce cas'a mosiului seu o napaste pentru dinsulu!... auditu-ati asiá lucru?... Eu, care m'am

stradanuitu, Dumnedieu scie! pentru ca sè-lu trimitu in scoli, cu cheltueli mai pe susu decâtu starea mea . . . Eu, care l'am doritu si l'am plansu doi ani de dile . . . Eu, care l'am acceptatu din di in di, din ciasu in ciasu, cu bataia de inima . . . si tôte aceste pentru ca sè-lu facu omu de tréba! . . . auditi resplatirea ce-mi dà, ticalosulu? . . . auditi! . . . cas'a mosiu-seu! cas'a unde s'a nascutu elu! cas'a unde-a muritu maica-sa! . . . i o nenorocire pentru dinsulu! . . . Afara, pan' nu uitu de totu cà-ti sum mosiu.

Jorgu (in parte.) Mi-vine sè me impuscu. (ese prin fundu fórte turburatu.)

Gahitia (in parte.) Acù-i vremea sè-i dovedescu ce este *passi'a* amorului . . . Me ducu sè fflu angerulu *tutelaire* alu lui *mon cher Georges!* (ese dupa Jorgu.)

Damieanu. Degéba vreti sè me mangaiati, fratiloru! . . . de-acum tôte nadejdile mi s'au stinsu! . . . Unu nepotu am avutu, si-acela . . . l'am perdutu! . . . Blastematu sè fia ciasulu candu mi-a vinitu in gându sè-lu trimitu peste granitia, la Sadagura!

Gângu (intra iute.) Cum ai disu, vere Enachi? . . . vrei tabacu? (i dà tabacher'a.)

Damieanu (svêrlindu-i tabacher'a josu.) Du-te la dracu cu tabacu-ti cu totu, surdule!

Gângu (in parte.) Éca! . . . Se vede, cà s'a cârchitu (ametitu) verulu Enachi.

Iftimi (alergandu pe usi'a din fundu.) Cucóne, cucóne . . . de candu zarescu n'am panditu pe nime.

Damieanu furiosu.) Lipsesci, prostule, cà te ie draculu.

Iftimi (esindu, fug'a.) Sè te duci dulutia . . . (Cortin'a cade.)

Finea actului antâiu.

(Va urmá.)

V. Alesandri.

Scepticismu.

Totu in natura ride, renasce:
Paserea canta 'n pomu 'nfloritu,
Zefirulu sufla, mielulu mieu pasce.
Peste totu loculu a inverditu.

Pe o colina cu iérba móle
Singuru alene siedu cugetandu,
Meus'a curge limpede 'n póle,
Bóre si unde trecu murmurandu.

Totu impregiuru-mi e bucuria,
Viétia junetie, pace, amoru;
Daru alu meu sufletu nu va sè scie,
Singuru elu este nesimtitóru.

Unde e timpulu de alta data,
Candu alu meu sufletu ca unu claviru
De bucuria saltá in data
La adierea unui zefiru?

O ce estase! Ce reveria,
Candu cu natur'a me intalniam!
Dile de auru, timpu de junia,
Care vi-i pretiulu, vai! nu scieam!

Arborulu tómn'a frundi'a si perde,
Dar prima-vér'a candu a dimbitu,
Elu se 'neununa cu-alta mai verde
Sub care-si cóce fructu-auritu.

Pentru ce omulu singuru nu póte
Sè mai reafle ce a perdutu:
Vise, credintie vinu si peru tóte,
Sufetulu zace singuru si mutu.

Pentr'o di numai, di de credintia,
Di de ilusii si de amoru,
Cine mi-ar da-o, fara caintia
I-asu da viétia si alu meu doru.

Gr. H. Granda.

O anima.

— Novela de Teresia Ramlau. —

(Urmare.)

— Pentru ce sè-mi multumésca? Nu cumva ti-sum eu mai multu indetorata, si óre amic'a nótra nu se baséza pe impartasíre recipróca? Si pe langa aceste, acuma in órele cele d'antâiu ale revederii vóstre, candu animele au atâte de a-si spune, câtu numai póte fi locu pentru unu alu treilea! — intrebai eu spariata.

— O, tu moralista aspra ce esti! depune odata acestu oficiu onorabilu, si fi simtitória cá si noi ómenii! Atunci si tu ai sci ce e amórea, ai simti, cà vorbirea muta a posiederii indetulesce pré deplinu anim'a, — dise ea cu unu zimbetu placutu.

— Si a rectificatu elu portarea facia cu tine, si a intaritu presupunerea nótra, cà te-a parasitu pentru alt'a? — intrebai eu mai departe.

— Nu mi-a spusu nimica, decâtu cà su-

fere, că va remané aicea, si că are trebuința de o mana iubitoria, care sè-lu grigésca, si atât'a dóra e de ajunsu pentru fericirea mea. Eu nu m'am rogatu de Ddieu alt'a, decátu sè potu traí in apropiarea lui, sè potu respirá aerulu, ce cuprinde iubítulu meu barbatu, — dise ea cu manile inlestate.

Audíndu-o vorbindu astu-felu, mi-am propusu, a nu-i mai turburá fericirea, cu presupuneri si reflectári. Am urmatu-o fara voia in salonu, unde ne acceptá contele.

Cu usiorinti'a unui omu de lume, carui nu-i lipsescu nici odata espresiuni frumóse, me intimpinà elu, felicitandu-se de fericirea, ce avea Natalia in amicí'a mea, si esprimandu-si sperarea, cá acést'a legatura placuta sè remana in eternitate.

La tóte cuvintele lui cele alese eu numai me plecám, incungiuurandu de a-lu priví, si remanandu monotóna.

Din acea óra mi-petrecui dílele in nelinise. Timpulu de auru ce-lu petrecusem cu Natalia trecù pentru totu-de-una.

Pe candu ea, orbita in marea amórei sale, nu visá marginile fericirii sale, pe atunci eu vedeam limpede aceea, ce-mi rapiá nóptea somnulu, si diu'a liniscea. Contele nu venise sè pauseze in asilulu Nataliei, ci spre a-i prepará o rana si mai afunda, spre a desface pèntru totu-de-una caten'a conjugala. Elu remase, căci me vediupe pe mine. A-si insielá muierea in modulu acest'a nu i se parù a fi crima. Eu cu incetulu am observatu acést'a insielatiune, fara a-mi puté sfatuí si ajutá mie insa-mi.

Déca asiu fi parasitu-o, atunci contele s'ar fi dusu. Déca asiu fi incercatu a-i deschide ochii, si a-i aretá adeverat'a stare a fericirii sale, atunci o-asiu fi sfasiatu, fara a-i puté nimic credinti'a in dinsulu.

Singurulu medilocu de ajutorintia mi se parù a fi sè vorbescu cu contele; acést'a inse mi-a costatu o lupta mare, căci lu-uriam fórté.

Cea d'antâiu impresiune, ce o facù in mine, cá unu barbatu perfectu frumosu, disparuse cu suprinderea.

Ochii sei melancolici, mi-spunea, că jóca comedía, intocmindu-si masc'a dupa rola.

Natalia nu-mi spuse pré multu, candu dise, că elu se face placutu la tóte femeile. O anima neesperta si inocenta érá in stare sè o insiele. Numai pe mine nu me potù orbi, căci eram plina de presupusu facia cu dinsulu.

Déca cetiám impreuna, si unu locu interesantu lu-miscá, atunci ochii lui cautau spre mine, asiá cătu adese-ori plina de neplacere si

rosíndu parasiám odai'a. Déca cantá Natalia, la rugarea lui, atunci ochii lui erau indreptati numai catra mine. Destulu, suferiam nemarginitu. Candu me determinasem a vorbí singura cu elu, capetai de la elu câte-va sire, prin care me rogà de o convorbire, de la care depinde binele Nataliei. Me infiorai de ór'a in care me acceptá, dar me infatisiai. Elu me intimpinà, faci'a lui érá mai seriósá cá alta-data, si ochii privindu in giuru cu nelinise.

— Domnule conte! — dísei silíndu-me cu greutate a-mi pastrá liniscea, — la rogarea dtale m'am prezentatu, căci mi-ai scrisu, că de la acést'a intrevorbire depinde binele amiceei mele.

— Asiá érá sè fia! — me intrerupse, — dara de candu me vedu facia in facia cu dta, tóte le am uitatu. Eram determinatu a-ti concredere o comisiune, care numai dta o poteai implíní.

— La cine? — intrebai, privindu-lu.

— La Natalia.

— Si ce?

— Nimicu alta, decátu sè-i dai epistol'a acest'a, — dise, prezentandu-mi unu biletu.

— Si ce cuprinde epistol'a acest'a? — strigai, cuprinsa de o presimtire, care-mi inghiatiá sangele.

— O rogare, — dise elu, — cá Natalia sè se invoiésca a desface o legatura nenaturala, si sè me faca liberu, căci am aflatu portulu, care de multu cá unu naieriu neliniscitu lucrécám, si-lu doriám.

La aceste cuvinte eram cá impetríta.

— Asiá departe ti-merge nebun'á, — dísei emotiunata, — sè me alegi pe mine la acest'a incunoscintiare?

— Eleno! — strigà elu, cadiendu-mi la picióre, — aceste au fostu numai unu pretestu, o cale, de a-ti poté marturísí cătu de tare te iubescu!

— Si eu te urescu si despretiuescu, — dísei cu grétia.

Cu o cautatura tacuta mi-priví ochii si i intalní plini de ura si dispretiu.

Elu palí, eu continuai:

— Pentru omorulu unei anime, pentru uciderea cu incetulu a unei vieti june, nu se afla pedépsa lumésca, ci numai ur'a eterna. Pe langa aceea, te-a ajunsu deja rusinarea a zacé la picióre-mi, si a ascultá dispretiulu meu. Contele celu avutu, si incrediutu in victoria, éta-lu la piciórele unei despretiuite, si care ludispretiuesce! — strigai eu batjocoríndu-lu. —

O! de ar vedé amiciei dtale acésta scena, cu ce frasa frumósá te-ai escusá?

— Asiu siedé aici in genunchi, si cu superbia asiu repeti, cà te iubescu.

— Elu se intrerupse ca intru-o lupta interna, apoi continuà: Feta! nu face pe unu barbatu mai ticalosu, decâtu cum a fostu cá tineru. O cocheta m'a atrasu in lantiulu ei, si mi-a stricatu credinti'a si respectulu catra totu secsulu.

— Si pentru ce nu te-a pututu indestulí Natalia? — intrebai infiorandu-me.

— Ea erá inca mica, pe candu o-am parasitu, si-si ea m'a insielatu. Mi-a datu cuventulu, si nu a voitu sè-lu tiená; acuma am ster-su-o din viéti'a mea.

— O! faci nedreptate, — dísei in tonu rogatoriu, cugetandu cà vorbirea o sè se întórea spre bine, apoi continuaí: Natalia nu si-a tienutu cuventulu, pentru cà nu a voitu sè ingreuneze parintelui dtale ór'a cea din urma.

Elu sarí in picióre.

— Nici unu cuventu despre Natalia! — strigà infuriatu. — Nici odata nu a potutu captivá acésta fintia anim'a mea, chiar sè fia fostu libera. Déca nu me asculti, atunci ea póte morí, dar sè nu se créda iubita de mine.

Unu tipetu infioratoriu i insotí cuvintele din urma. Impinsa de instinctu urmai directiunea tonului, si aflai pe Natalia zacéndu pe pamentu. Cu nespusa durere o imbratisiai. Cu groz'a desperárii me incercai a o desceptá. In-sedar! frumós'a viétia a Nataliei se finí in o singura pornire de durere. Ea erá mórta.

Sè trecemu acum preste acelu timpu de trista memoria, pentru cà anim'a-mi sangera aducéndu-mi aminte.

Eu nu am potutu sè-iau parte la inmormentarea Nataliei, a trebuitu sè parasescu castelulu spre a me aperá de contele, care mi-ju-rase, cà me va urmarí cá umbr'a, fiindu cà i repetisem, câtu de tare lu-urescu si lu-consideru de ucigasiulu sociei sale.

Ér am fugitu nóptea, si m'am luatú catra loculu natalu, si fiindu cetatea mare, me potui ascunde.

Pucinele mele pretiose le prefacui in bani, si mi-inchiriaí o odaia la o veduva. Acolo am traitu vre-o câte-va luni sub nume falsu, candu éta, se reintórse din o scurta caletoría uniculu fiu alu acelei veduve. Elu erá unu strengariu si jumetate, duru, demoralisatu, si reintorcandu-se elu, cugetám, cà ar fi bine sè-mi parasescu locuinti'a. Muierea acea betrana inse

nu-mi primí motivele, ea nu se invol sè o parasescu, ci me facú atenta, cà autoritatea mea are o influintia salutará a supra fiului ei. Si in adeveru observai, cà e asiá, cà-ci unu cuventu alu meu lu-imblandiá, si elu mi se supunea cá unu sierbitoriu dómnei sale. Acest'a mi-imprasciá ingrigirea, si me facú mai amicabilu catra elu.

In acésta relatiune nóua petrecui unu anu intregu. Fric'a de persecutárele contelui mi-disparú, si durerea pentru perderea amicei mele se renascú numai dupa ce trecuse fric'a.

Me incercai din ce in ce a-mi parasí ascundiatóri'a si prin Vilibaldú — asiá se chiamá fiulu veduvei — sub preteste indiferente me incunoscentiai despre contele si am aflatu in curundu, cà elu indata dupa inmormentarea sociei ér se duse in caletoría, cà de presente se afla in Rom'a, si cà castelulu e parasitu si p.stíu. Durerea mea pentru Natali'a crescú intru atâta, încátu nu-mi mai potui stemperá dorulu de a vedé inca odata cript'a acea iubita. Lu-incunoscentiai pre Vilibaldú, de care dispuneam neconditionatu, — cà sub conducerea lui voiescu sè cercetezu castelulu, si propunerea-mi fu primita cu cea mai viua bucuría.

Plecaramu. Cu suprinde si cu lacrimi me bineventá castelanulu; la dorinti'a mea me conduse in cripta, unde zacea Natalia, si-mi deschise sicriulu

Petrusa de durere contemplai trasurile placute, cari inse nu se desfigurase de recea mana a mortii:

— O Natalia! ce fatalitate a facutu, cá eu sè-ti fiu caus'a mortii! Inse nu voiu mai plange, tu me vei fi iertatu; eu inse nu voiu iertá nici odata aceluia, care asiá de timpuriu ti-a ruptu flórea vietii. Nu asiá fara durere va murí elu. Parerea de reu si consciinti'a voru aparé cá monstri inaintea sufletului seu, si i voru indelungá cutorture ór'a mortii.

Pre candu mi-dám frêu liberu urei mele contra contelui, mi-âcoperisem faci'a cu bas-mau'a.

De odata me simtti apucata, si redicata. Ingrozita cautu la Vilibaldú, care me imbracisiasc.

Ce insemnéza acest'a? — dísei maniósá — ce vrei de la mine?

— O! numai o sarutare de pe aceste buze dulci, — gangaví elu stringandu-me mai tare.

(Va urmá.)

S A E O N I.

E Romanu, si totusi! . . .

Déca aruncâmu o privire a supra vietii nóstre sociale si nazionale, vedemu intr'ins'a o aparintia fôrte curiósã.

Respectâmu, pré multu pe straini, ér pe noi ne desconsiderâmu de totu si ne hulimu. Fatia de ei ne purtâmu cu stim'a cea mai dejositória, suntemu sluga plecata; ér vis-à-vis de connationalii nostri de multe ori uitâmu chiar si cea mai simpla atentiune indetorata.

Sè ve spunu câte-va esemple, ca sè me intielegeti mai bine!

*

Intr'unu districtu óre-care, unde diregatorii de frunte mai de multu au fostu toti unguri, in fine se alege si unu Romanu.

Pana ce a fostu aplicatu ungurulu in acelu postu, Romanii i s'au inchinatu pana la pamentu; tóte au fostu bune, ce dinsulu a facutu.

De cumva inse lucrurile totusi nu inaintau cu repediunea ceruta, alergau Romanii la „mari'a sa“ si lu-rugau cu umilintia sè binevoiésca a se îndurá pré gratiosu a ispravi tréba cutare. Si Romanii, afara de rugarea acésta, mai viniu si „de a casa!“

Si déca „mari'a sa“ ispraviá, erá bine, — déca nu facea nimica, inca erá bine, cà-ci nimene nu cutezá nici sè-si casce gur'a . . .

Dar timpurile s'au schimbatu! In loculu ungurului se alese unu Romanu. Omulu poporului. Barbatulu doririloru. Bucuri'a erá mare si generala. I s'a datu unu banchetu stralucitu, si s'au rostitu o multime de toas-turi bombastice.

Inse bucuri'a nu durá multu. Omulu poporului, elu trebuia sè caciulésca pe toti. Barbatulu doririloru, elu trebuia sè implinésca tóte dorintiele, ceea ce nu este cu putintia.

Romanii, cari nici nu cutediara a se apropia de fostulu „mari'a sa“ de odata devenira fôrte pretensivi facia de noulu oficialu romanu. Ei cereau, ca dinsulu sè fia per „tu“ cu toti, sè petróca totu cu dinsii in ori ce loeu inconveniabilu pentru unu diregatoriu, cá ei sè aiba intrare libera in localitátile oficiului, sè fumeze acolo trintiti pe divanu, sè póta vedé tóte actele secrete, si cá ei sè aiba totu-de-una dreptate.

Pentru ce? Pentru cà dinsulu (diregatorulu) e Romanu!

Si candu elu nu mai putè satisfice atâte secature absurditáti si inpertinintie; candu li spuse, cà frate de frate, dar onórea oficiului e santa, si cà nu li póte face mai multu decâtu ce i permite santieni'a acestei onori: incetulu cu incetulu incepù a se audì unu murmurulu linu. Nendestulirea deveni generale. Toti strigau:

— E Romanu, si totusi nu ne face nimica!

*

Déca intrâmu in o societate, in care se afla Romani si de alte natiuni, vedemu numai decâtu, cà ai nostri — macaru cà ei sunt mai multi — se aduna in giurulu strainiloru, si conversandu in limb'a acelora, se nisuescu din tóte puteria a li causá pretrecere, par cà aru voi sè le faca curte.

Tinerimea asemenea.

Tinerii nostri afectéza mai toti cultura inalta. Pentru dinsii fetele romane nu sunt culte de ajunsu. In societáti mai mari ei nici nu se apropia de ele, ei converséza totu cu strainele, nu-si cerca consórtie demne intre romance, ci se ingrópa in némuri straine, unde apoi i perdemu pentru totu-de-una.

O fêta romana, bine crescuta, ce scie a iubi si e vrednica de iubire, pentru dinsii n'are valórea unei — spoieli straine.

Si déca cine-va i face atenti la gresiél'a loru, ei respundu, cà ast'a e o cestiune delicata, o cestiune de anima, ce nu se póte combate.

Dar tóta tréb'a se reduce la aceea, cà ei stiméza mai multu pe straini, decâtu pe Romani.

*

Unu clientu romanu, dupa ce l'au despoiatu advocatii straini, merge la unu advocatu romanu.

Acest'a cere anticipatiune pentru timbru. Dar clientulu nu mai are bani. Advocatul inca n'are sè cheltuiésca din ai sei, pentru procesulu altuia. Si dinsulu e omu saracu. Deci nu primesce procesulu.

Clientulu romanu se departa murmurandu:

— E Romanu, si totusi nu voiesce sè-mi luere fara bani!

*

Pana candu Dómn'a presidentésca nu erá Romana, la seratele din „curte“ abiá se invitau dóue-trei familie romaue.

Si totusi erá pace in Izrailu.

Acuma inse, de candu dlu presidentu si soci'a sa sunt Romani, si la seratele loru se invita mai multe familie romane: neindestulirea si cártirea celor neinvitate e fôrte mare.

Tóte damele dicu:

— Ea e Romana si totusi nu ne chiama la serata!

*

Cicero pro domo . . .

Romanii pórtã o multime de diuarie straine. Pe câtu timpu platescu, acele li se tramitu. Déca nu-si renouiescu abonamentulu, espedarea diuarielor incéta . .

Romanii dar platescu regulatu.

Cu totulu altfelu stã tréb'a cu diuariile romane. Pentru acele ei platescu fôrte neregulatu.

Dar pe candu ei nu se mira de felu, déca cutare diuaru strainu nu li se mai tramite dupa espirarea abonamentului: se mania focu si pârlolu pe bietulu redactoru romanu déca nu li tramite diuariulu dupa trecerea timpului de prenumeratiune.

— Uita-te, — dicu ei, — nici atât'a creditu n'am avutu la elu, sè-mi fi tramisu diuariulu si mai departe. Si mai adaugu:

— E Romanu, si totusi nu-mi tramite diuariulu pe acceptare!

*

Ca de incheiare, o mica anecdota!

Mai multi plugari romani erau culcati langa unu drumu, pe unde din intemplantre trecù unu domnu.

Lu-vediuira toti, dar numai unulu se scolà a-lu salutá cu totu respectulu.

— Mei, — dise acest'a catra ceialalti, — ce stati

culcati aice cá nisce butuci? Nu vedeti, c'a trecutu pe langa noi unu domnu?

— Ce mai domnu! — i respunse unulu, — da nu-lu cunosci cá-i — romanu?!

Si toti incepura a ride.

Josifu Vulcanu.

Premiala femeiloru romane.

Dupa incheierea nrlui trecutu, la 18 maiu, a mai sositu o novela concursuala pentru premiulu de 10 galbeni din fondulu adunatu de catra femeile romane.

Constatandu-se, cá acésta novela s'a pusu pe posta inca la 15 maiu, va sè dica in diu'a ultima a terminului, aceea a fostu admisa la concursu.

Titlului e: „**Familia lui Drosu serdarulu**“, novela istorica. Motto: „Perhus.“

Astfelu dara numerulu noveleloru concursuale e 5. Budapesta 24 maiu 1875.

Redactiunea „Familiei.“

B o m b ó n e.

Precum se scie, ómenii din timpulu de acuma nu pré voiescu sè pricepa natur'a minuniloru.

Despre ast'a s'a convinsu nu de multu si unu preotu din statulu New-York.

Dinsulu vorbiá unui fecioru de plugariu despre natur'a minuniloru, si fiindu cá acel'a nu pricepea, preotulu incepù sè-i esplice mai lamuritu:

— Apoi, dragulu meu, déca ai vedé in mijloculu noptii resarindu sórele, ce ai gândi atunce?

— Cà a resaritu lun'a.

— Dar déc' ai scé, cá nu lun'a, ci sórele a resaritu, ce ai gândi atunce?

— Asiu gândi, cá a sositu timpulu se me scolu.

CE E NOU?

Diet'a Ungariei s'a incheiatu luni la 24 maiu.

Camer'a deputatiloru s'a intrunitu la 10 óre inainte de miédia-di; dupa ce s'au promulgatu unele legi nóue, apoi se ceti unu rescriptu regescu, prin care anuncia, cá Maj. Sa a insarcinatu pe ministrulu-presiedinte, ca — in calitate de comissariu regescu — sè inchida adunarea corpuriloru legiuitórie. Totu acést'a s'a intemplatu si in cas'a magnatiloru. La o óra dupa miédia-di ambele corpuri se adunara in sal'a museului. unde ministrulu-presiedinte Wenckheim ceti cuventulu de tronu. Si dupa aceste deputatii si membrii casei de susu se departara catra casa. Viitóri'a dieta se conchiamma pe 28 augustu a. c.

Miscarile electorale s'au inceputu in cele mai multe parti. In cercurile romanesci inca se incepura unele pregatiri. Dar despre aceste vomu raportá mai tardiu.

Nici unu „jidovu“ mai multu. Comunitatea jidovésca din Aszód a decisu in o conferintia, a se adresá catra ministrulu de interne, cu rogarea, ca in viitoriu sè se oprésca numirea de „jidovu“ si sè intrebuintieze

totu-de-una „israelitu.“ Asiá dara, déca ministeriulu va aprobá acésta cerere, nu vomu mai avé nici unu jidovu la noi in tiéra, ci — israeliti.

Dóue-dieci si patru de ómeni inecati. Diuarului „Westung. Grenz.“ se scie despre o nenorocire mare, intemplata intre Kisrutz-Neustadt. Credinciosii de acolo voiau sè mérga la biserica, si fiindu cá pescariulu nu cutezá a-i trece cu luntriti'a peste apa care erá mare, se imbarcara ei singuri si plecara. Candu erau la mijloculu apei, valurile restornara luntriti'a si ei toti se inecara in apa.

O istoria de vrajitóre. O plugaritia din Raho (Maramuresiu) voindu sè duca apa din Tisa, de odata vediu, cá ap'a aduce cadavrulu unui copilasiu. Cadavrulu fu scosu din apa, si cei adunati lu-recunoscura, cá acel'a a fostu copilulu nu de multu ingropatu alu unei muieri sarace. Dar cum a ajunsu in apa? Judele numai decátu arestá pe saporulu de grópa. Acest'a recunoscù, cá dinsulu a sapatu afara din grópa multi morti, si le-a furatu hainele; inse a datu totu-de-una unei vrajitóre degetulu celu micu, jumetate de limba, si anim'a mortului. La cas'a vrajitórei — o muiere de 88 ani — apoi s'au si gasitu multe particele de cadavru, despre cari ea a disu, cá i trebuescu la vrajire. Ea fu asidere arestata. Dar amenintia pe jude, cá in restimpu de trei luni va muri, déca nu-i va redá libertatea. Judele inse n'avù nici unu respectu de puterea ei magica, ci o inchise. Dar poporulu i-a sfatuitu seriosu sè deie pace vrajitórei, cá i se va intemplá vr'o nenorocire.

O sultanina generósa. Nu de multu Sultanina-Valida (mam'a Sultanului) a cercetatu arsenalulu de arme edificatu de curendu la Malchka, unu suburbiu alu Constantinopolulu, visitandu tóte partile pomposului edificiu. Mai multu o interesá locuinti'a privata a Sultanului, facuta cu multu lucsu. Sultanin'a a fostu incantata de resultatu, si in diu'a urmatória a tramisu architectului unu presentu frumosu si pretiosu.

Érasi o corabia cufundata. Abiá relataramu despre corabi'a corabiei Schiller, éta post'a ni aduce scire despre o nenorocire nóua. Corabi'a „Samson“ s'a cufundatu la Cadix. Nici o persóna nu s'a pututu mantú.

Contributiunea frumsetii. In America abiá s'a introdusu contributiunea (impositulu) holteiloru temnatici, si éta diuariele propunu o contributiune nóua, si a nume contributiunea frumsetii. Fia-care femeia sè plátésca dare in folosulu scóleloru. Sè se compuna o comissiune, care sè aléga pe cele frumóse, cáci numai cele alese de majoritate plátescu contributiune. Comissiunea mai nainte de tóte face unu apelu catra publicu pentru inscrierea frumóseloru. Acésta inscriere se face in modulu urmatoriu: Fia-care barbatu, cu subscrierea numelui seu, tramite cól'a sa comissiunii, seriindu pe ea numele celoru mai frumóse in orasiu. Femei'a, alu careia nume se scie pe dóue-dieci si cinci de liste de aceste, se inscrie de catra comissiune in lista frumóseloru, si unu perceptoru de dare indata se tramite la ea a incassá contributiunea. Contandu la discretiunea frumóseloru darea nu se va hotári inainte; fia-care póte dá cátu voiesce. Fia-care barbatu, care a trecutu optu-spre-diece ani, póte votá. Ast'a apoi e o idea practica.

Rózsa Sándor a fugitu, — de e dreptu! Éta ce povestescu unu caletoriu. Rózsa Sándor a rugatu pe directorulu temnitiei din Gherla sè-i tramita unu preotu, cáci vré sè se marturisésca. Cerérea-i fu implinita, si unu calugaru i se tramise in odaia. Abiá se vediu Rózsa

Sándor cu elu singuru, indata lu-apucà de gátu si lu-constrinse sè-i deie hainele lui. Calugarulu se desbracă si hotiulu se imbracă in hainele lui. Imbracatu in haine de calugaru, Rózsa Sándor esi din temnitia, in fati'a pazitoriloru, cari toti gandira, cà ese calugarulu. Candu apoi se descoperi blastemati'a, Rózsa Sándor erá deja departe. Scirea suna pré romanticu, de aceea trebue sè mai acceptàm u insciintiári — de la óre-care cetitoriu alu nostru din Gherla.

Imperatésa Siarlot'a, precum scrie „Independance Belge“, se afla intr'unu stadiu fórte tristu. In privinti'a fisica dinsa se póte bucurá, dar in privinti'a intelectualu nu mai este nimica de speratu.

O gluma devenita seriósa. Din Sighetulu Marmatiei se scrie urmatóri'a intemplant: V. K. si S. D., oficiali municipali, siedeau la olalta. V. erá fórte fricosu, si lui S. i plesni prin minte sè-lu sparie. Cu câtiva amici S. facù planulu, si sér'a lasà ferést'a deschisa, ca unulu din ei sè póta intrá nóptea, ca unu talhariu. Pe la miédia-nópte S. desceptá pe ortaculu seu: „N'audi ceva sgomotu? Par cà cineva ar amblá pe la ferést'a!“ V. se descépta spariatu, si éta ce vede: pe ferést'a intra unu omu, care merge dreptu spre patulu lui. In spaim'a sa S. apucá fesniculu si lovì in frunte pe talhariulu in tipuitu, asiá câtu acel'a cadìu la pamentu. S. vedendu astfelu glum'a devenita seriósa, se scolà iute si aprinse lumin'a, si spuse ortaculu seu, cà tóta istori'a a fostu sè fia numai o gluma.

Duelulu a doi frati. Doi frati din Timisióra, cari duceau economi'a in compania, in urmarea stárii loru financiarie derangiate, decisera ca unulu sè se 'nsóre, ér celalaltu sè remana nensoratu. Deci traseru sórte, si acésta favori celui mai tineru. Dinsulu cerù man'a unei fete bogate, ea si parintii ei se 'nvoira, si tóte pregatirile se facura pentru cununia, dar éta unu inimicu alu loru descoperi miresei secretulu, — mirés'a se superá, cà pentru ea s'a aruncatu sorti si nu mai voiesce sè scia nimica de maritisiu. Astfelu cei doi frati éra si-potu urmá viéti'a loru de holtei.

O nenorocire infricosiatu ni se relatéza. Dlu Nagy László proprietariu in comun'a Tiagulu micu, din Transilvani'a, avea unu pruncu cam de 6—7 ani. Parintele seu voiá alu invetiá sè calarésca. De mai multe ori satenii l'au facutu atentu, cà prunculu e pré crudu, si prin urmare nu-i consultu a-lu suí pe calu! Dar bucuri'a, ce simtiea nenorocitul parinte candu si vedea prunculu perdiendu-se intr'unu noru de pulvere, l'ar orbitu cu totul. In una din dílele lunei trecute dlu Nagy László priviá dimpreuna cu soci'a sa cum se perde calulu intr'unu noru de pulvere, ducédu in spate sarcin'a loru multu pretiuita; candu numai de odata calulu se redicà in dóue picióre. Copilulu se cumpe-
~~nesse~~ de-o parte, cade . . . Si remane cu unu picioru acatiatu in scaritia. Selbateculu animalu fuge ca turbatu. Nenorocitul copilu se lovesce cu capulu de tóte petrile. Intipuiti-ve durerea si spaim'a ce a cuprinsu atátu pe nefericitii parinti, câtu si pe toti cei ce au fostu martori oculari la acesta scena trista si grozava. In minutulu celu d'antâiu mam'a cadìu fara simtiri. Tatalu alergà dupa pusca si candu se rentórse, calulu se aflá dinaintea grajdului, si copilulu erá mortu. Corpulu zdrobitu totu stá acatiatu de scaritia.

Unu omoru s'a intemplantu de curendu in comun'a Silivasiulu-de-campia in Transilvania. Éta amenuntele precum ni scrie corespundintele nostru: In 6 l. c. diminéti'a s'a gasitu langa comun'a nóstra, la marginea

unui riu, cadavrulu lui Ioanu Manu din Silivasiu soldatu, carele a fostu omoritu acolo. Judele procesualu esindu numai decátu in fati'a locului s'a constatat, cà celu-ce a comisu fapt'a criminala, a fostu bétu. Dureosu, cà pricin'a asiá multoru omoruri e — beti'a.

O escursiune impededata. Unu comerciantu d'aice, dlu G. se preamblá vinerea trecuta pe malulu Dunarii. De odata ce vedìu? Pe soci'a s'a, care tocmai intrá cu fostulu seu commis pe vaporulu Karl Ludvig ce peste câte-va minute avea sè plece spre Orsiova. Dlu G. si-reclamà numai decátu soci'a — care, fia dísu intre parentesu, e mum'a a cinci copii — si o sili a se rentórce cu elu in o birja a casa. Commisului i puse alternativ'a: séu a merge in societatea unui constabler la cas'a municipalitáti, séu a plecá numai decátu cu acelu vagonu spre Orsiova. Barbatulu i cumperá si unu biletu. Tinerulu primi. Dómn'a G. inse inca in sér'a aceea disparù din casa, si de atunce nu se mai rentórse.

Mai cá a arsu. Intr'una din dílele trecute dómn'a K. fu la ospetiulu unui advocatu din Budapesta. La plecarea ei a casa, o servitóre o petrecù pe trepte in josu, tinendu in mana o girandola. Un'a din luminele girandolei ajunse asiá aprópe de rochi'a Dómn'e K. incátu tóta luà flacári indata. Óspetii ceialalti alergara iute intr'ajutoriu, si stinsera foculu. Cu tóte aceste inse dómn'a K. a dusu cu sine câte-va rane dureróse.

Calugaritiele Scóse de Bismarck din Germania vinu a se mutá in tiér'a unгурésca. Unu vaporu in septeman'a trecuta a adusu din Viena o multime de ele. Tóte fure asiediate in feliiurite institute de crescere. Precum se dice, voru mai vini si altele.

Unu santu curiosu. Locuitorii comunei Döbrököz, (Ungaria, comit. Tolna,) ca buni catolici ce sunt, decisera a pune in mijloculu platiei loru statu'a stlui Florianu. Unu sculptoru din Cinci-biserici facù statu'a, care se si puse la locul destinatu. Éta-o descrisa: Pe candu capulu e acoperitu cu o chivera romana, piciórele sunt incaltiate in cisme unгурésce moderne, de pe umeri se 'ntinde 'n josu unu paliu de plóia si peptulu e acoperitu cu o camesia resbelica de pantieru. Pe scurtu, Santulu Florianu are unu prospectu asiá de martialu, incátu nici unu caletoriu nu trece prin satu, fara ca sè steie in locu si sè-lu admire. Cioplitorulu statuei de buna séma a fostu in scóla Belyederulu din — Micula.

Unu sotiu de caletoria periculosu. Unu diuaru din Alba-Regia (Ungaria) povestese urmatóriele: In duminec'a trecuta contele B. caletoria pe Südbahn intr'unu cupeu de clas'a prima, in care ocupà locu si unu domnu elegantu imbracatu. Necunoscutulu multu timpu nu grai nici unu cuventu; dar candu trenulu sosi la Alba-Regia, elu incepù indata a-si întórce ochii grozavu, pronuncia nisee cuvinte inarticulate, si facù nisee gesturi fórte curióse, par' cà de odata si-ar fi perdtu mintile. Contele se uitá cu uimire la sotiulu seu de caletoria, carele intr'unu momentu sari spre elu si i scóse portfoiulu, in care se aflau 350 fl. si unu pasaportu pentru strainetate. Apoi talhariulu deschise iute usi'a si se departá cu portfoiu cu totu. Contele spuse conducturulu ce a patitu, dar trenulu plecá indata mai departe. Controlorulu revedendu biletele de caletoria, la unu caletoriu de pe clas'a a trei'a gasì unu biletu pentru clas'a prima. Controlorulu lu-intrebà de cauza, dar caletoriulu nu sciea sè respunda nimica. Cu tóte aceste inse, sosindu trenulu la Csikvár, elu sari din cupeulu de pe clas'a a trei'a si incepù a fugì câtu putù. Dar fu prinsu si arestatu.

O casatoria civila interesanta s'a facutu septeman'a trecuta inaintea magistratului din Viena. O veduva tinera si frumosa, a mostenitu dupa barbatului ei frumos'a suma de 400,000 fl. Dar testamentului a continutu si o conditiune neplacuta: ca veduv'a nici odata se nu se marite. In casulu unui alu doile maritisiu alu ei, tota averea trebuia se devina comerciantului T., fratele repausatului. In decursulu aniloru inse veduv'a a aflatu, ca este forte uritu a trai singura. Dar 400,000 fl. nu sacrifici asiá usioru pentru unu barbatu. Din contra cumnatulu nu s'ar fi superatu pre tare, deca veduv'a s'ar fi inrolatu de nou sub flamur'a lui Hymen, caci astfelu dinsulu ar fi capetat — conformu testamentului — sumusior'a amintita. In sfirsitu, cumnata si cumnatu, gasira mijloculu potrivitu d'a esi din incurcatura. Si astfelu cumnatulu duse in septeman'a trecuta la altaru civilu pe frumos'a lui cumnata. Si asiá adi domn'a T. are nu numai unu barbatu, dar si 400,000 fl.

Malheur! Intr'o colectura lotteriala din Budapesta s'a petrecutu dilele trecuta o scena bizara. De odata intru unu tineru, carele intrebá: „Numerii cei defafara s'au trasu la loteri'a diu Praga?“ — Respunsulu fu „da.“ Atunce tinerulu incepu a spune, ca dinsulu eri trecendu p'acolo, a voitu se puna pe loteria, dar nu s'a primitu mai pucinu, de 40 cr., elu inse nu era decisu a sacrificá atát'a, si n'a pusu nimica. Si éta au esitu toti numerii. Apoi, punendu-si degetulu pe frunte, incepu a-si incarca tote titlaturele, pentru cari altuia de siguru i-ar fi facutu procesu de deshonestare.

Tragedia in biserica. In biserie'a din comun'a Hanaciu nu de multu se celebrá cunun'i'a unui june cu o féta, care avuse relatiuni de amoru cu unu altu tineru. Acest'a inca era de fatia si se uitá la actulu serbatorescu. Finita cunun'i'a nuntasii esira. Dar de odata junele tradatu sari inaintea miresei si i dise: „Deca n'ai pututu fi a mea, fii a mortii!“ Si dupa aceste vorbe o impusea. Apoi in mijloculu uimirii generale fugi iute susu in turnu, si de acolo sari josu. Elu muri numai decatu, er nefericit'a miresa — numai in diu'a urmatória, — dupa ce mai antaiu a suferitu durerile cele mai grozave.

Darea nensoratiloru. In statulu Tennessee se va introduce darea (contributiunea) nensoratiloru. Legea votata de curendu in asta privintia suna astfelu: 1) Fia-care locuitoriu alu statului, carele a trecutu de 30 ani, corporalmente si spiritualmente sanetosu, deca pana la 1 maiu 1875 nu se va insura, are se platésca unu impositu de diece dolari pe anu; 2) Colectorii de contributiune au se compuna listele holteiloru tomnatici.

Ca pedépsa. Nu departe de Londra unu hotiu oprí trasur'a lordului Mulgrave si i indrepta pusc'a spre peptu cu aceste cuvinte: „Mylord, pusc'a acést'a si între frati valoréza 100 de pundi; ti-sfatuescu s'o cumperi.“ Lordulu intielese numai decatu ce va se dica aceste vorbe si scotiendu iute pung'a, i platí 100 de guine. Hotiulu luá banii si i inmaná pusc'a. Abia luá in mana Mulgrave pusc'a, o tinti spre hotiu, trase cocosiulu, inse nu se slobodi. Hotiulu vediendu acést'a, — scóse unu pistolu si dise ridiendu lordului: „De pedépsa, ca m'ai crediutu asiá prostu, éta ti-dau unu pistolu implutu, platesce-mi inca 50 de pundi!“ Lordulu fu silitu a platí si a dóu'a óra.

Unu nebulu O scena grósnica s'a jocalu de curendu pe calea ferata dintre Paris si Hamburg. Doi caletori, cari siedeau singuri intr'unu cupeu, conversau

cu placere. De odata unulu sari in picioare si strigá celualaltu: „Dta trebue se mori!“ Apoi scotindu-si cutitulu, voi se-lu omóra. Celalaltu, vediendu pericolulu, inca sari in picioare, si se aperá. Intre aceste trenulu tocmai se opri. Atacatulú usá de ocaziune si sari pe ferésta afara. Politistii alergara numai decatu acolo si voira se scóta pe bietulu nebulu. Inse elu i intimpiná cu cutitulu. Trenulu avendu se plece, si astfelu nefiindu timpu de lupta, vagonulu in care se aflá nebululu se descatiá de celalalte, si elu remase locului.

Unu anunciu de casatoria. In posesiunea dlui S., oficialu finantialu in Timisiór'a se afla o bancnota de 10 fl., pe alu careia dosu sunt scrise cu cerus'a forte bine urmatóriele cuvinte: „Josefina Hochhauser in Diosigu langa Posionu, de 27 ani, veduva, avendu 8000 fl., doresce se se marite.“ Ide'a de a se anuciá pe dosulu unei bancnote, care ajunge in manile multoru ómeni, e nu numai originala, dar si practica.

Unu negutiatoriu din Praga a primitu dilele trecute o epistola cu 500 fl., in care numai aceste cuvinte erau scrise: „Me rogu de iertare!“ Elu a datu sum'a acést'a spre scopuri filantropice.

Principele de Wales, precum amu scrisu, va caletori dimpreuna cu soci'a sa la Calcutta. Caletori'a se va incepe la in lun'a lui octomvre. Principele a permis, ca patru diuaristi, raportori a patru diuarie mari englezesei, se-lu póta insoti in acésta caletoria interesanta.

Bucatariulu nebulu. Bucatariulu imperatului, care a petrecutu pe monarculu in caletori'a sa prin Dalmatia, a nebulitu pe vaporulu „Miramar.“ Elu insu-si a inceputu se strige ca-i nebulu, inse nimene n'a voitu se créda. In urma inse purtarea lui a doveditu, ca dinsulu in adeveru e nebulu. Sermanulu fu transportatu in cas'a de sanetate.

Biserica si scóla.

Canonicii din Oradea-mare, Rds. Domni: Ioanu Corhanu si Vasiliu Nistoru, fure numiti abati titulari, celu d'antaiu de Prino si Capolna, alu doile de Cicadoru.

Literatura.

Principele Amadeu, fostulu rege alu Spaniei, scrie istori'a domnirii sale in Spania. Cartea interesanta va fi intitulata: „Suvenerile unui rege.“ Se dice, ca si soci'a sa — principés'a Maria — i ajuta la acésta lucrare.

Romania si „Mihaiu-Vitezulu“, poema de Gr. P. Serrurie, a esitu de sub tipariu la Bucuresci si se afla de vendiare, cu pretiulu de unu leu nou, la dlú Socec, si in Pasagiulu romanu la administratiunea diuariloru „Ghimpele“ si „Reforma.“

Gloriile Romaniloru-Mihaiu Vitezulu, poema istorica in versuri de Alesandru Pelimon, a esitu la Bucuresci. Oper'a cuprinde 196 pagini, tiparita pe chartie buna.

T e a t r u.

Din viétia actoriloru magiari. La Aradu in anulu trecutu s'a facutu unu pomposu teatru ungu-rescu. Insedar. Teatrulu era mai totu golu. Directorii au perdutu multu. Pe anulu viitoriu teatrulu s'a datu

altora. E bine, diuariulu nemtiescu de acolo scrie, că dilele trecute trup'a de pan'acuma avendu sè plece in altu orasiu, s'a escatu unu scandalu câtu de frumosi-elu. Unulu din directori adeca a facutu in Aradu multe datorii, si voiá sè scape, far' a le plati! Inse creditorii afara plecarea lui, si elu fu espusu unui asaltu cum se cade. Dar tardiu! Elu si-asiediá deja in siguritate obiectele sale, si cele remase erau ale actoriloru. Fioresce, cà bietii creditorii — déca nu si-au pututu capetá paralele, — nu l'au crutiatu de titulare. Asiá s'a incheiatu primulu anu teatralu ungurescu in noulu teatru din Aradu.

Industria si comerciu.

Nenorocire si industria. Unu negutiatoriu din strad'a Lamartine la Paris a pusu in ferést'a preveliei sale urmatóri'a inscriptiune: „Pipa, gasita intre dintii unui omu cufundatu cu corabi'a Schiller.“ Pretiulu 5 franci.

Tribunale.

Arsenu Cernovicu, fiulu lui Petru Cernovicu — precum scrie „Temesvarer Zeitung“ a bancrotatu si in urmarea acesteia a cerutu insu-si concursulu.

Dlu Mihaiu Crainiceanu fu numitu notariu la tribunalulu din Kikinda.

Magnatii magiari saracescu pe di ce merge. Fói'a oficiala publica adese ori licitatiuni in contra loru. Asiá cetimu intr'unu numeru mai nou, cà la 12 iuliu se va vinde prin licitatiune dominiu la Szentgrót, proprietatea contelui Sigismund Batthányi.

Pré prostu. La ultim'a siedintia a juratiloru din Pesta-s'a ivitu unu casu fórte raru in felulu seu. A nume unulu dintre jurati a adresatu presiedintelui tribunalulu o scrisóre, in caré se róga a fi mañtuitu de la functiunea acést'a, pentru cuventulu, cà dinsulu e pré prostu de a puté intielege pertractarea. Si tribunalulu a fostu destulu de negalantu a aprobá cererea lui si astfelu a decretá, cà dieu dinsulu e.— pré prostu.

Feliurite.

Strigoiu. In Betolia orasiu din Macedonia, a muritu acum câti-va ani unu omu, ce spusese pe candu traia, cà va reveni dupa mórte in tóte noptile sè turbure locuitorii Bitoliei! In adeveru, a dóu'a di dupa inmormentare o ruda a sa ducèndu-se in scapetatulu sórelui la mormentulu seu, fu surprinsu de nópte, si vediu cu teróre cà pe câtu umbrele se latiau o facara albastra se aretá pe mormentu. Elu fugi spaimentatu, si chiar in acea séra totu orasiulu afla cele intemplete si toti inceputa sè créda cà mortulu s'a facutu strigoiu. A dóu'a nópte locuitorii Bitoliei esira afara din orasiu si mergèndu la cimitiru vediura cu spaima facar'a de care audisera cà jucá pe mormentu. Spaim'a cuprinse chiar pe cei mai curagiosi. Unulu dintre locuitori, unu june facu o prinsóre cu unu altulu, cà se duce singuru la mormentu fara nici o frica si ca proba, cà a fostu elu spuse cà va infige pe mormentu pumnalulu seu. Prinsóre era de 200 napoleoni. Junele plecá: ajunse la mormentu si vediu, cà facar'a nu este de câtu produsulu

unei din acele exalatiuni carbonice, fórte comuna si fórte inofensiva. Elu se aplecá sè infiga pumnalulu de a supra mormentulu. Din nefericire inse, hain'a care era fórte lunga, dupa mod'a Macedonéna, atinse pamentulu, si elu in intunerecu, infipse in pamentu pumnalulu, prin haina. Candu voi sè se redice, se simti retinutu cu putere. Elu crediù, cà man'a mortului l'a apucatu de haina si lu-trage catra dinsulu. De spaima, nefericitul, cadiù mortu.

Ghicitura de litere.

De N. Petru.

Lgg ed lgg ed vmg ed-vp spbdb
Cd vlypt rg ed mdung
M-np onsd bv rd gmdbd
Rtdm gpgid egm mng
Bvbg rspvlnrgg egm lnplgmsd
Mnosdv'm ugrd md rgnosdrbt
Rg-vinpt rgnosd pdlvmt rvmsd
Iv onmptilt pulvmdrbt.

Rgmt.

Deslegarea ghiciturii de semne din nr. 16:

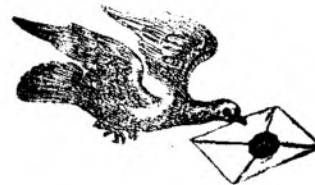
Eu nu me temu de mórte!
Usioru e de muritu,
Candu scii cà peri din lume
Neplansu si negelitu.

Dar multu me temu de viétia!
O! greu e de traitu,
Candu singuru esti in lume,
Singuru si neibitu.

Matilda Cugler.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnişórele: V. A. Muñtenescu, Emilia Popu n. Marcusiu, Sofia si Mariti Ionutiasiu, Sofia Cernescu si Elisabeta Mihaiu.

Post'a Redactiunii.

Dlu A. B. Pré bucurosu. Indata-ce va fi cu putintia. Salutare cordiala.

Frumósa primavéra. Tocmai trei-spre-diece versuri ni s'au tramisi „catra primavéra.“ Seraca primavéra!

Dsiórei N. M. Amu primita-o. I vomu face locu catu mai curendu. Novel'a tradusa va fi bineprimita.

Dsiórei B. C. Ni pare forte bine. Spre scopulu aces'a ti-recomandamu scrierile lui Jules Verne.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1875. Calea terei nr. 39.